

Аналітичний огляд законодавства щодо інформування про попереднє надання згоди на вчинення значних правочинів, надання згоди на вчинення значних правочинів або надання згоди на вчинення правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість.

З 01.05.2016 набули чинності зміни передбачені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» від 07.04.2015 № 289-VIII.

Так, зокрема, в Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV внесено зміни, відповідно до яких до складу річної та квартальної звітної інформація про результати фінансово-господарської діяльності емітентів, яка розкривається на фондовому ринку та особливої інформації про емітента акціонерні товариства мають включати також відомості про попереднє надання згоди на вчинення значних правочинів, надання згоди на вчинення значних правочинів або надання згоди на вчинення правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість (для емітентів – акціонерних товариств) (ч. 4, 5 ст.40, ч. 1 ст. 41). Також встановлено обов'язок публічних акціонерних товариств оприлюднити істотні умови правочину, щодо якого є заінтересованість, після прийняття рішення про надання згоди на його вчинення (ч. 10 ст. 70 Закону України «Про акціонерні товариства»).

Винятків з даного обов'язку законодавством не передбачено.

Доцільність таких змін обумовлена тим, що відповідно до п. 4) ч. 2 ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI кожний акціонер – власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення, зокрема, про надання згоди на вчинення товариством значних правочинів, у тому числі про попереднє надання згоди на вчинення значного правочину а також надання згоди на вчинення товариством правочину, щодо якого є заінтересованість. І завдяки опублікуванню відповідних відомостей, очікується підвищення рівня гарантування інтересів інвесторів.

Слід відзначити, що зміни, спрямовані на можливість подання інформації, вже внесено до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 03.12.2013 № 2826 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.12.2013 за 2180/24712, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про затвердження Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів» від 12.04.2016 № 410 зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10.05.2016 за № 705/28835.

Такі зміни до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів набрали чинності 10.06.2016 р. після опублікування в інформаційному бюлетені «Офіційний вісник України» в силу приписів п. 3 Указу Президента України Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади від 03.10.1992 № 493/92, п. 15 Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 та п. 1 Указу Президента України Про опублікування актів законодавства України в інформаційному бюлетені «Офіційний вісник України» від 13.12.1996 № 1207/96.

Щодо змісту та особливостей прийняття рішення про укладення значних правочинів

Відповідно до п. 4) ч. 2 ст. 2 та ч. 1 ст. 70 Закону України «Про акціонерні товариства» значний правочин – правочин (крім правочину з розміщення товариством власних акцій), учинений акціонерним товариством, якщо ринкова вартість майна (робіт, послуг), що є його предметом, становить 10 і більше відсотків вартості активів товариства, за даними останньої річної фінансової звітності. Статутом акціонерного товариства можуть бути визначені додаткові критерії для віднесення правочину до значного правочину.

Рішення про прийняття рішення про вчинення значного правочину належить до виключної компетенції:

- наглядової ради, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є його предметом, становить від 10 до 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства (п. 18) ч. 2 ст. 52, ч. 1 ст. 70 Закону України «Про акціонерні товариства»);
- загальних зборів акціонерів, якщо ринкова вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності товариства (п. 22) ч. 2 ст. 33 Закону України «Про акціонерні товариства»).

Таке рішення приймається загальними зборами акціонерів за поданням наглядової ради. При цьому, загальні збори акціонерів можуть приймати рішення і з питань віднесених до компетенції інших органів емітента. Рішення приймається зборами простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій, а якщо ринкова вартість майна, робіт або послуг, що є предметом такого правочину, становить 50 і більше відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства то рішення приймається більш як 50 відсотками голосів акціонерів від їх загальної кількості (ч. 2 ст. 70 Закону України «Про акціонерні товариства»).

Якщо на дату проведення загальних зборів неможливо визначити, які значні правочини вчинятимуться акціонерним товариством у ході поточної господарської діяльності, загальні збори можуть прийняти рішення про попереднє надання згоди на вчинення значних правочинів, які можуть вчинятися товариством протягом не більш як одного року з дати прийняття такого рішення, із зазначенням характеру правочинів та їх граничної сукупної вартості з дотриманням порядку передбаченого для затвердження значних правочинів (ч. 3 ст. 70 Закону України «Про акціонерні товариства»).

При цьому забороняється ділити предмет правочину з метою ухилення від передбаченого цим Законом порядку прийняття рішень про вчинення значного правочину.

Щодо змісту та особливостей прийняття рішення про укладення правочинів щодо вчинення яких є заінтересованість (далі – правочин із заінтересованістю)

Відповідно до ст. 71 Закону України «Про акціонерні товариства» рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю, приймається відповідним органом акціонерного товариства, якщо ринкова вартість майна або послуг чи сума коштів, що є предметом правочину із заінтересованістю, перевищує 100 мінімальних заробітних плат виходячи з розміру мінімальної заробітної плати станом на 1 січня поточного року. Статутом акціонерного товариства може бути встановлене нижче граничне значення, а також можуть встановлюватися додаткові випадки віднесення правочину до правочину із заінтересованістю.

Рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю може містити перелік умов проекту правочину, які можуть змінюватися за рішенням виконавчого органу акціонерного товариства під час вчинення правочину із заінтересованістю. У разі

відсутності такого переліку умови правочину не можуть відрізнятися від умов затвердженого проекту.

Особою, заінтересованою у вчиненні акціонерним товариством правочину, може бути будь-яка з таких осіб:

- 1) посадова особа органу акціонерного товариства або її афілійовані особи;

прим.:

Посадові особи органів акціонерного товариства – фізичні особи – голова та члени наглядової ради, виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізор акціонерного товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, якщо утворення такого органу передбачено статутом товариства (п. 15) ч. 2 ст. 2 Закону України «Про акціонерні товариства»);

Афілійовані одна щодо іншої особи (далі - афілійовані особи):

- юридичні особи, за умови, що одна з них здійснює контроль над іншою чи обидві перебувають під контролем третьої особи;
- члени сім'ї фізичної особи - чоловік (дружина), а також батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини);
- фізична особа та члени її сім'ї і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою (п. 1 ч. 2 ст. 2 Закону України «Про акціонерні товариства»);

2) акціонер, який одноосібно або спільно з афілійованими особами володіє принаймні 25 відсотками акцій товариства, та його афілійовані особи (крім випадків, коли акціонер прямо або опосередковано володіє 100 відсотками акцій такого акціонерного товариства);

3) юридична особа, в якій будь-яка з осіб, передбачених пунктами 1 та 2 цієї частини, є посадовою особою;

4) інші особи, визначені статутом акціонерного товариства.

Вище зазначені особи вважаються заінтересованими у вчиненні акціонерним товариством правочину, якщо:

- є стороною такого правочину або є членом виконавчого органу юридичної особи, яка є стороною правочину;
- отримує винагороду за вчинення такого правочину від акціонерного товариства (посадових осіб акціонерного товариства) або від особи, яка є стороною правочину;
- внаслідок такого правочину набуває майно;
- бере участь у правочині як представник або посередник (крім представництва акціонерного товариства посадовими особами).

Правочини з заінтересованістю укладаються в такому порядку:

1) особа, заінтересована у вчиненні правочину, зобов'язана заздалегідь поінформувати товариство про наявність у неї такої заінтересованості, направивши ознаки заінтересованості особи у вчиненні правочину та проект правочину;

2) виконавчий орган акціонерного товариства протягом п'яти робочих днів з дня отримання такої інформації зобов'язаний надати проект правочину і пояснення щодо ознаки заінтересованості наглядовій раді акціонерного товариства, а у разі відсутності наглядової ради – кожному акціонеру персонально;

3) наглядова рада (а в разі якщо створення наглядової ради не передбачено законом та статутом акціонерного товариства, – виконавчий орган акціонерного товариства) з метою проведення оцінки правочину, щодо якого є заінтересованість, на відповідність його умов

звичайним ринковим умовам залучає незалежного аудитора, суб'єкта оціночної діяльності або іншу особу, яка має відповідну кваліфікацію. Вимоги цієї частини не застосовуються до приватного акціонерного товариства, якщо інше не встановлено його статутом;

4) прийняття рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю більшістю голосів членів наглядової ради, які не є заінтересованими у вчиненні правочину (далі – незаінтересовані члени наглядової ради), присутніх на засіданні наглядової ради. Якщо заінтересована у вчиненні правочину особа є членом наглядової ради акціонерного товариства, вона не має права голосу з питання вчинення такого правочину. Якщо на засіданні присутній лише один незаінтересований член наглядової ради, рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю приймається таким членом одноосібно.

Рішення про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю виноситься на розгляд загальних зборів акціонерів, якщо:

- в акціонерному товаристві не створена наглядова рада;
- всі члени наглядової ради є заінтересованими у вчиненні правочину;
- ринкова вартість майна або послуг чи сума коштів, що є його предметом, перевищує 10 відсотків вартості активів, за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства;
- якщо наглядова рада прийняла рішення про відхилення правочину із заінтересованістю або не прийняла жодного рішення протягом 30 днів з дня отримання необхідної інформації, питання про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю може бути винесене на розгляд загальних зборів акціонерів. Статутом приватного акціонерного товариства може бути передбачено менший строк.

У голосуванні про надання згоди на вчинення правочину із заінтересованістю акціонери, заінтересовані у вчиненні правочину, не мають права голосу, а рішення з цього питання приймається більшістю голосів незаінтересованих акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах та яким належать голосуючі з цього питання акції. Загальні збори публічного акціонерного товариства не можуть приймати рішення про попереднє надання згоди на вчинення значних правочинів, щодо яких є заінтересованість.

(ч. 4 – 9 ст. 71 Закону України «Про акціонерні товариства»).

Приписи ст. 71 Закону України «Про акціонерні товариства» не застосовуються у випадку:

- реалізації акціонерами переважного права відповідно до ст. 27 цього Закону;
- викупу товариством в акціонерів розміщених ним акцій відповідно до ст. 66 цього Закону;
- виділу та припинення акціонерного товариства;
- надання посадовою особою органів товариства або акціонером, який одноосібно або спільно з афілійованими особами володіє 25 і більше відсотками простих акцій товариства, на безоплатній основі гарантії, поруки (у тому числі майнової поруки), застави або іпотеки особам, які надають товариству позику.

Щодо правових наслідків невиконання вищезазначених приписів законодавства.

Встановлено додаткові до загальноправових негативні наслідки за недотримання порядку укладення таких видів правочинів:

- відповідальність за шкоду, заподіяну акціонерному товариству правочином у вчиненні якого є заінтересованість з порушенням спеціальних вимог закону, несе особа,

заінтересована у вчиненні акціонерним товариством такого правочину (ч. 11 ст. 71 Закону України «Про акціонерні товариства»);

- значний правочин, правочин, щодо якого є заінтересованість, вчинений з порушенням порядку прийняття рішення про надання згоди на його вчинення, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки акціонерного товариства лише у разі подальшого схвалення правочину товариством у порядку, встановленому для прийняття рішення про надання згоди на його вчинення. Подальше схвалення правочину товариством у порядку, встановленому для прийняття рішення про надання згоди на його вчинення, створює, змінює, припиняє цивільні права та обов'язки акціонерного товариства з моменту вчинення цього правочину (ст. 72 Закону України «Про акціонерні товариства»).